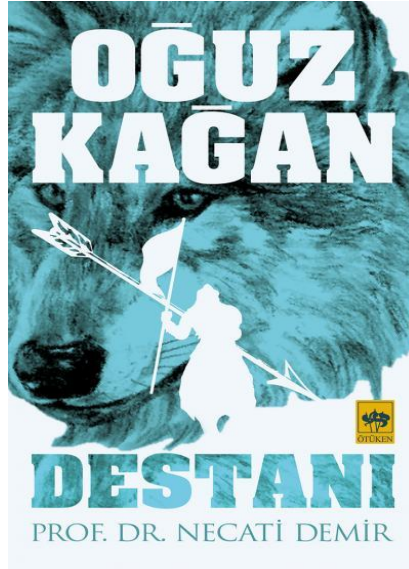

TÜRKLERİN KİMLİĞİ “OĞUZ KAĞAN DESTANI”

Necati Demir. (2016). *Oğuz Kağan Destanı*. Ankara: Ötüken Neşriyat.

Esra Nur TİRYAKİ*

Prof. Dr. Necati DEMİR, Oğuz Kağan destanına, manevi dünyasını ve hayat görüşünü özetleyen şu ithafla başlamıştır:

*Oğuz Kağan'dan sonraki Oğuz Kağan
Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün aziz ve temiz ruhuna;
Ayrıca;
Hazret-i Peygamberi, Oğuz Kağan'ı,
Dede Korkut'u ve Babam Mehmet Demir'i
Her gün anma aşkı ile isimlerini verdiğim
Sevgili oğullarım
Mehmet Ozan ve Muhammed Oğuzhan'a ...*

Oğuz Kağan Destanı, Türklerin atası ve soyağacını; bütün Oğuz Türklerinin atası Oğuz Kağan'ın doğmasını, çocukluk ve gençlik yıllarını, Kağan olmak için çevresi ile yaptığı mücadeleleri, kağan oluşunu; Moğolistan, Çin, Hindistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Kafkaslar, İran, Irak, Suriye, Anadolu, Avrupa'nın bir bölümü fethetmesini;

* Yrd. Doç. Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü - Hatay/Antakya esranurtiryaki@gmail.com

Oğuzların ve diğer Türk boylarının Oğuzlara bağlı olarak nasıl teşkilatlandıklarını, boylara bölündüklerini; Oğuz Türklerine ait bugün bile varlığını sürdüren pek çok geleneği ve hayat tarzını anlatan önemli bir kaynaktır. Bu kaynakta; Oğuz, Moğol, Kanglı, Kıpçak, Karluk, Kalaç, Uygur gibi Türk ve Türklere akraba boy/milletlerin isimlerinin kaynağı sunulmuştur (Demir, 2016, s. 17-18-19). Türk tarihini aktaran bu eserde, Oğuz-Kıpçak, Oğuz-Karluk, Oğuz-diğer Türk kavimleri ilişkisi rivayete dayalı olarak anlatılmaktadır. Oğuz Han ilinin ve halkının sözleşmesi bölümünde, halkına hitap eden Oğuz Han, ilin bozulmaması için tek kağan olması gerektiğini şu cümlesiyle tasdik etmektedir: “*Evvelki geçmiş bilginler, ak sakallılar ve bilgililer demişlerdir ki, ‘bir kına iki kılıç sığmaz’ ve ‘bir kadını iki erkek alıp oturamaz’ ve ‘bir yurda iki töre sığmaz’.*”

Bu kitap, Oğuz Kağan’ın fetih kitabıdır. Fetih hikâyesi şu cümlelerle anlatılmaktadır Demir, (2016, s. 14): “*Oğuz Kağan ata yurdu olan Issık Göl çevresinden ordusu ile birlikte hareket ederek bütün dünya üzerine seferler düzenler. Bütün Asya’yı, Avrupa’yı ve Afrika’nın kuzeyini Oğuz ülkesi hâline getirir. Bu arada Anadolu’ya da sefer düzenler. Diyarbakır’dan Anadolu topraklarına girer. Daha sonra “Batak Şehir” adıyla anılan ve 306 kapısı bulunan Antakya’ya gelir. Oğuz Han bu şehri alır. Burada bir altın taht yapar, yani bu şehri geçici başkent ilan eder. Yanında olan 90.000 askerini, kadın ve çocuklarıyla birlikte götürüp bu şehre yerleştirir. Anadolu’nun tamamını buradan hareket ederek fetheder.*”

Bu kitabı önemli kılan içerisinde bulunan Türklerin tarih boyunca kendini tanıtan “kimlik kartı” olan Oğuz boyları damgalarıdır. Damgalar, o dönemde otlakların ve tarlaların kime ait olduğunu belirtebilmek için kullanılan kaya, deri, metal ve kâğıt üzerine işlenmeye devam edilmiştir. Kitabın altıncı bölümünde Oğuz Kağan’ın 12 çadırdaki oturan 24 torunun adları, adlarının anlamları, kuşları ve damgaları detaylı olarak anlatılmaktadır.

Eserin birçok kısmında, Türklere ait gelenek ve görenek görülmektedir. Oğuz Kağan’ın ad alışı bu geleneğe örnek olarak gösterilebilir. Türkler, o çağlarda oğlan çocuğu bir yaşına gelmezse ad koymazlardı. Oğuz, dile geldiğinde asalet, olgunluk, güzellik ve temizliğine babası Kara Han hayran kalır. Ülke geneline duyuru yapar ve büyük bir toy düzenler. Kara Han, toy günü oğlanı meydana çıkarır ve “*Bizim bu oğlumuz artık bir yaşına geldi. Şimdi buna ne ad koyalım?*” diye sorar.

Beyler cevap vermeden oğlan dile gelir ve “*Benim adım, Oğuz’dur.*” der (Demir, 2016, s. 59).

*O oğlan dedi bir yaşında bu söz
Benim adımı koyun sizler Oğuz*

*İşte bir yaşar oğlan orada revan
Gelip dile dedi biliniz ayan*

*Adımdır Oğuz Hüsrev-i nam-ver
Bilsinler iyice bütün ehl-i hüner*

Bütün halk şaşırır bu sözlere. Eşi benzeri görülmeyen ve ilgi çekici bu olayı, “*Bu çocuk uzun ömürlü, ulu devletli, ucu uzayan ve yanı yayılan olacaktır.*” şeklinde yorumladılar. Bunun gibi birçok güzelliği, geleneği ve tarihin dokusunu ilmek ilmek işleye bu eser, Türk kültürü için kıymetli bir kaynaktır.

Oğuz Kağan Destanı, birinci bölüm, “*Hazret-i Âdem*”; ikinci bölüm, “*Hazret-i Nuh*”; üçüncü bölüm, “*Nuh’un oğlu Yafes, Türk, Ham ve Sam*”; dördüncü bölüm, “*Yafes oğlu Türk Han ve Oğulları*”; beşinci bölüm, “*Oğuz Han/Oğuz Kağan*”; altıncı bölüm, “*Oğuz Han’ın Yirmi Dört Asıl Torunlarının Adı, Sıfatı, Kuşları ve Damgaları*”; yedinci bölüm, “*Oğuz Han İlinin ve Halkının Sözleşmesi*”; sekizinci bölüm, “*Oğuz Kağan’dan sonra Türk Dünyası*” şeklinde toplam sekiz bölümden ve özel adlar dizininden oluşmaktadır. Okuyanları Türklerin tarihî yolculuğuna çıkararak bu eser, Oğuz-name’nin Kazan nüshası ele alınarak hazırlanmıştır.

Prof. Dr. Necati Demir’in “*Türklerin Kimliği ve Gerçeği*” olarak nitelendirebileceğim bu eseri, Türk tarihine ve diline önemli bir hizmetidir. Prof. Dr. Necati Demir’e bu çok değerli hazineyi bizlerle paylaştığı için teşekkür ediyor, diğer destanların da bir an önce yayımlanmasını diliyoruz.